

LENKA GYALTSO: THANGKY – TIBETSKÉ OBRAZY S PŘÍBĚHEM DIPLOMOVÁ PRÁCE POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

Kolegyně Lenka Gyaltso předkládá k obhajobě výsledek svého intenzivního dlouhodobého a systematického zájmu o tibetskou vizuální kulturu. Předmětem rozsáhlé studie jsou *thangky*, malířské artefakty, které lze snad nejlépe charakterizovat tak, jak diplomantka činí v titulu: *tibetské obrazy s příběhem*. Sama ambici práce formuluje lakonicky: „*Tato monografie sice bude pouhým úvodem do rozsáhlé problematiky, určitou snahou pojmout hlavní otázky, které si ohledně thangk člověk může klást, ale snad napomůže k lepšímu pochopení toho, jakým jazykem k nám tyto obrazy promlouvají a jak je máme číst.*“ (s. 6) Příkladná skromnost v úvodu díla, které je v našem prostředí bez analogií: Rozhodně jde o první monografii o *thangkách* v češtině a vlastně i o první rozsáhlejší dílo o tibetské výtvarné kultuře, vzniklé v našem prostředí.

Proč takto zaměřená práce vznikla na našem oboru? Je vůbec kulturologická? Bezesporu, tím více, čím méně to proklamuje. Především, je psána s české perspektivy a s důrazem na materiál, který je českému čtenáři k dispozici v českých sbírkách. Velmi oceňuji, že se autorka hlásí k tradici, ustavené Vojtěchem Chytillem a Josefem Martínkem. Komplexně vyložit *thangky* českému čtenáři znamená široce zprostředkovat mezi dvěma kulturami, jinak by zůstalo jen u povrchního čtení výtvarné formy vytržené z kultury, která ji zrodila, prizmatem kultury odlišné. *Thangka* byla zůstala jen, řekněme, závěsným obrazem s náboženským obsahem a funkcí. To by snad mohla být věcně správná definice, nebýt ovšem odlišností v chápání funkcí obrazu obecně a v náboženských významech zvláště, nebýt diferencí v chápání posvátného atd. Z vlastní praxe vím, jak obtížné je vysvětlovat například funkce sakrálního umění v západním křesťanství příslušníkům stejného kulturního okruhu. Status obrazu, názorné plastické formy a její vázanosti na vizuálně vnímanou realitu, které jsou v naší kultuře pevně fixovány, působí problémy už dejme tomu při výkladu sporu byzantských ikonoklastů a ikonodulů či ruské ikonomalby. To ale stále nejsou příklady srovnatelné s úlohou vysvětlit malířský projev, který vznikl na styku několika kultur tak odlišných od naší.

Pociťuji tak jistou závrať nad úkolem, který na sebe diplomantka vzala. Ambicí jistě komplexnosti si jej nikterak neulehčila. Studii otvírá výkladem buddhismu a tibetského buddhismu. Hned v úvodních pasážích osvědčuje nebyvalou schopnost srozumitelně a krajně úsporně vysvětlovat komplikovanou problematiku, aniž by ji zjednodušila. Tato charakteristika pak zůstane platná pro celou práci. Stejně úsporně dokáže diplomantka vyložit zdroje tibetského umění. Způsob, jímž dokázala zprostředkovat tibetské malířství a jeho kontexty, je hodný ocenění také za metodologickou čistotu. Svůj předmět dokázala uchopit v jednotě materiální stránky díla, ikonografie,

významové struktury a funkcí bez třecích ploch a aniž by si úkol ulehčovala mechanickým oddělování jednotlivých stránek geneze, existence a fungování díla. Na pouhých 54 stranách svedla napsat podrobné dějiny tibetského malířství, navíc, pokud vím, jako první u nás. Přehledně, srozumitelně, s nenápadným, ale nemalým umem didaktickým.

Osobně si velmi cením, že diplomantka do své studie integrovala i problematiku muzeologickou a restaurátorskou, z nichž vyvstávají další zajímavé otázky. Podobně cenné je, že soubor, z něhož vychází její výběr pro katalog, uvedla dějinami českých sbírek. Katalog je pak zpracován doslova příkladně, podle dobře promyšlené a důsledně dodržované metodiky. Diplomantka tu každou položkou prokazuje bezpečnou schopnost exaktní deskripce a korektní analýzy a interpretace výtvarného díla. Nedisponuji takovou znalostí sbírkového fondu Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur a Sbírek orientálního umění Národní galerie, abych mohl kvalifikovaně do detailu posoudit autorčin výběr. Mohu ale konstatovat, že v žádném ohledu u mne nevzbudil nejmenší pochybnosti a výběr děl velmi instruktivně pokrývá základní charakteristiky dané výtvarné kategorie.

Jsme u diplomových prací zvyklí více na to, že jejich autoři referují o právě pro sebe objeveném a čerstvě osvojeném. Málokdy je jako diplomová práce předkládáno dílo zralé, vycházející ze skutečného vědeckého poznání. V případě diplomové práce Lenky Gyaltsy *Thangky – tibetské obrazy s příběhem* tomu tak ale bezesporu je. Vyspělá zralá monografie vychází nejen z komplexně zvládnutého dosavadního poznání předmětu tak, jak bylo publikováno, ale také z přímého poznání dané kultury a přímého studia děl ve sbírkových fondech. Pro náš obor přináší řadu cenných poznatků a podnětů jak konkrétních, tak teoreticky zobecnitelných. Výsledný tvar je perfektně logicky vystavěn a napsán s vysokou jazykovou kulturou. Uchopení výtvarného díla přitom klade na jazyk zvýšené nároky, zvláště je-li lodem odlišné kultury. Předloženou studii bych v pozici redaktora či lektora odborného nakladatelství neváhal doporučit ke knižnímu vydání, jako diplomovou práci ji **plně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení klasifikačním stupněm výborně.**

V Dobřichovicích 2. února 2011

PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.